

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ

29-35-69, 628-37-04
21-07-57, 628-90-17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR.PT.24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29-40-89

BS/417/108/92

OPINIA PUBLICZNA O GŁÓWNYCH INSTYTUCJACH I ORGANIZACJACH KRAJU

Komunikat z badań

Warszawa, grudzień 1992 r.

OPINIA PUBLICZNA
O GŁÓWNYCH INSTYTUCJACH
I ORGANIZACJACH KRAJU

- ◆ Listopadowe wyniki badań nad stosunkiem społeczeństwa do głównych instytucji i organizacji wskazują na stabilizację ocen większości z nich.

- ◆ W ciągu ostatnich dwóch miesięcy poprawiły się opinie o ZR "Samoobrona", prezydencie i Senacie, natomiast pogorszyły się oceny Kościoła. O pozostałych instytucjach respondenci na ogół nie zmienili zdania.

- ◆ Przewagę ocen pozytywnych nad negatywnymi notują: wojsko, policja, rzecznik praw obywatelskich, rząd, NIK, władze lokalne, NSZZ "Solidarność" oraz NSZZ "Solidarność RI". Podzielone są opinie o działalności Kościoła, prezydenta, "Solidarności '80" oraz OPZZ. Natomiast o ZR "Samoobrona", Sejmie i Senacie więcej osób ma negatywne niż pozytywne zdanie.

- ◆ Wyniki analiz pogłębionych wskazują, że w świadomości społecznej Kościół jest instytucją związaną z organami władzy centralnej.

W listopadowym sondażu CBOS¹ badano między innymi stosunek do głównych instytucji politycznych i społecznych kraju. Uzyskane wyniki wskazują na stabilizację ocen niemalże wszystkich instytucji. W ciągu ostatnich dwóch miesięcy w istotnym stopniu zmieniły się opinie zaledwie o czterech z nich. Zmaląa dezaprobata działań ZR "Samoobrona" (o 8%) oraz prezydenta (o 5%); wzrosła aprobata poczynañ Senatu (o 4%), a zmniejszyła się liczba pozytywnych opinii o działalności Kościoła (o 4%).

Oceniane instytucje i organizacje	Rodzaj oceny	Odsetki respondentów wg terminów badań			Zmiana (XI-IX)
		V '92	IX '92	XI '92	
Wojsko	Aprobata	68	79	76	-3
	Dezaprobata	12	6	8	2
Policja	Aprobata	66	71	68	-3
	Dezaprobata	21	19	20	1
Rzecznik praw obywatelskich	Aprobata	55	65	63	-2
	Dezaprobata	10	9	10	1
Rząd	Aprobata	32	51	53	2
	Dezaprobata	53	32	32	0
NIK	Aprobata	37	47	49	2
	Dezaprobata	26	22	21	-1
Władze miasta/gminy respondenta	Aprobata	46	50	48	-2
	Dezaprobata	33	32	31	-1

¹ Sondaż "Aktualne problemy i wydarzenia" (29) przeprowadzono w dniach 13-15 listopada 1992 r. na 1184-osobowej ogólnopolskiej reprezentatywnej losowej próbie dorosłej ludności.

Oceniane instytucje i organizacje	Rodzaj oceny	Odsetki respondentów wg terminów badań			Zmiana (XI-IX)
		V '92	IX '92	XI '92	
Kościół	Aprobata	48	49	45	-4
	Dezaprobatą	44	40	43	3
NSZZ "S"	Aprobata	46	44	44	0
	Dezaprobatą	35	35	34	-1
Prezydent	Aprobata	36	41	44	3
	Dezaprobatą	52	49	44	-5
NSZZ "S" RI	Aprobata	45	43	42	-1
	Dezaprobatą	26	28	25	-3
NSZZ "S" '80	Aprobata	-	36	37	1
	Dezaprobatą	-	36	34	-2
Sejm	Aprobata	30	32	34	2
	Dezaprobatą	60	55	54	-1
Senat	Aprobata	29	29	33	4
	Dezaprobatą	53	51	50	-1
OPZZ	Aprobata	32	33	32	-1
	Dezaprobatą	39	35	34	-1
ZR "Samoobrona"	Aprobata	-	26	28	2
	Dezaprobatą	-	45	37	-8

Zmiany opinii o instytucjach władzy

Obserwując zmiany opinii o instytucjach władzy centralnej w dłuższych odstępach czasu można zauważyć, że po wzroście społecznego krytycyzmu w pierwszej połowie roku, latem nastąpiło odwrócenie trendów. Wraz ze zmianą rządu opinie o nim znacznie się poprawiły i korzystne oceny utrzymują się do dzisiaj.

Następuje także systematyczna - choć nie tak wysoka jak w przypadku rządu - poprawa notowań prezydenta, Sejmu i Senatu.

Opinie o działalności prezydenta i parlamentu są jednak w listopadzie 1992 roku znacznie mniej korzystne niż w początkach ubiegłego roku. Natomiast rząd Hanny Suchockiej jest po czterech miesiącach działalności oceniany nieznacznie gorzej niż gabinet Jana Krzysztofa Bieleckiego w analogicznym okresie.

Zmiany opinii o związkach zawodowych

Na przełomie lat 1991/92 nastąpiło wyraźne pogorszenie opinii o solidarnościowych związkach zawodowych. Pomiedzy marcem a majem bieżącego roku - a więc w czasie organizowania demonstracji przez tzw. Sieć, będącą częścią NSZZ "Solidarność" - opinie o tych organizacjach jednak się poprawiły i od tamtej pory utrzymują się na nie zmienionym poziomie.

Oceny działalności OPZZ od czasu odejścia Alfreda Miodowicza stają się coraz mniej krytyczne. Jednak zmniejszaniu się odsetka opinii negatywnych towarzyszy nieznaczny tylko wzrost liczby ocen pozytywnych. Oznacza to, że OPZZ, będąc organizacją mniej krytykowaną, staje się zarazem związkiem coraz mniej znaczącym w odbiorze społecznym.

Notowania dotyczące "NSZZ Solidarność '80" pozostają na tym samym poziomie co we wrześniu, kiedy to po raz pierwszy zbierano opinie o tym związku. Poprawiły się natomiast oceny działalności ZR "Samoobrona" - to znaczy zmniejszyła się liczba negatywnych sądów o tym związku. W ślad za tym nie nastąpił jednak wzrost odsetka ocen pozytywnych. Tak więc

wraz z zaprzestaniem prowadzenia przez związek Andrzeja Leppera spektakularnych akcji protestacyjnych zmniejszył się społeczny krytycyzm wobec tej organizacji, ale - podobnie jak OPZZ - staje się ona mniej wyrazistą siłą na scenie politycznej kraju.

Opisując zmiany opinii o związkach zawodowych warto przypomnieć, że w tym roku po raz pierwszy od dłuższego czasu zaobserwowano zjawisko poprawy notowań związku, który zorganizował akcję protestacyjną. Tak było po strajku nauczycieli należących do OPZZ oraz po demonstracji "Sieci". W ubiegłych latach natomiast organizacje i instytucje wchodzące w konflikt społeczny raczej traciły niż zyskiwały poparcie opinii publicznej.

Zmiany opinii o instytucjach niepolitycznych

Wojsko i policja pomiędzy marcem a wrześniem bieżącego roku zyskiwały społeczne poparcie. Być może czas konfliktów w łonie władz sprzyjał poprawie opinii o instytucjach, których zadaniem jest utrzymywanie porządku w kraju oraz zapewnianie obywatelom bezpieczeństwa. Przepuszczalnie pozytywne efekty przyniósł wówczas fakt, że nie ingerowały one bezpośrednio w sferę polityki². We wrześniu wojsko i policja miały najkorzystniejsze notowania w całym badanym okresie. W listopadzie zaznaczyła się nieznaczna tendencja do pogarszania się opinii o tych instytucjach.

² Jak wykazują inne badania przeprowadzone przez CBOS, szczególnie wojsko jest pozytywnie oceniane za to, że nie ingeruje w sferę polityki.

Pomiędzy październikiem ubiegłego roku a majem bieżącego roku znacznie pogorszyły się oceny działalności Kościoła. Następnie - we wrześniu - zanotowano niewielką poprawę. Jednak w listopadzie ponownie zmniejszyła się liczba osób uważających, że działalność Kościoła dobrze służy społeczeństwu. Tak więc Kościół, jeszcze w ubiegłym roku oceniany jednoznacznie pozytywnie, obecnie jest instytucją, o której społeczeństwo ma podzielone opinie. Być może jest to efekt dużych rozbieżności między hierarchią kościelną a większością mieszkańców kraju w poglądach na temat ustawy antyaborcyjnej i ewentualnego referendum w tej sprawie.

Opinie o Najwyższej Izbie Kontroli poprawiają się od czasu wprowadzenia jej do badania w marcu bieżącego roku. Obecnie aprobata działalności tej instytucji jest o 19% wyższa niż w marcu, a dezaprobaty - o 5% niższa. Jednak zmiany notowań NIK w ciągu ostatnich dwóch miesięcy są nieznaczne - pozostają w granicach dopuszczalnego błędu statystycznego.

Poglądy na temat działań rzecznika praw obywatelskich poprawiły się w tym roku³. W listopadzie jednak pozostały one na tym samym poziomie co we wrześniu.

Spoleczna percepcja instytucji i organizacji

W celu zbadania sposobów postrzegania przez społeczeństwo głównych podmiotów politycznych zastosowano analizę czynnikową. Jej wyniki wskazują na jedną istotną zmianę w postrzeganiu instytucji publicznych, jaka zaszła w ciągu ostatnich dwóch miesięcy. Kościół

³ Ze względu na zmianę treści pytania, dotyczącego rzecznika praw obywatelskich, obecne wyniki mogą być porównywane tylko z wynikami badań przeprowadzonych w tym roku.

katolicki tworzy obecnie w świadomości respondentów pewną wspólną całość wraz z instytucjami władzy: Senatem, prezydentem, Sejmem i rządem.

Jest to zapewne efekt powrotu pod obrady Sejmu projektu ustawy antyaborcyjnej. Wydaje się jednak, że postrzeganie Kościoła jako instytucji związanej z władzą może być jedną z przyczyn pogarszania się opinii o jego działalności.

Drugi czynnik, uzyskany w wyniku analiz, tworzą wszystkie związki zawodowe, trzeci zaś - instytucje nie zaangażowane bezpośrednio w grę polityczną, a mające za zadanie zapewnić bezpieczeństwo obywatelom i spełniać funkcje kontrolne wobec władzy. Są to: policja, wojsko, rzecznik praw obywatelskich, Najwyższa Izba Kontroli.

Władze lokalne nie są integralną składową żadnego z czynników, i uplasowały się między instytucjami władzy a instytucjami niepolitycznymi. Może to wynikać z ich dwoistego charakteru - są to i organa administracji państwowej, i ciała samorządowe.

*

*

*

W ostatnich miesiącach mamy do czynienia ze stabilizacją opinii o głównych instytucjach i organizacjach kraju. Wraz z powrotem ustawy antyaborcyjnej pod obrady Sejmu oraz rozbieżnościami pomiędzy organami władzy a większością społeczeństwa na temat możliwości zorganizowania w tej sprawie referendum może jednak nastąpić w najbliższym czasie spadek zaufania do większości z nich. Świadczy o tym pojawiające się w ostatnim okresie postrzeganie Kościoła i instytucji państwa jako powiązanych ze sobą organizmów.

